

Szerkesztő: Dr. Ramasetter-Róbert

Diszkrét 2. II. S.

Zs. N. Sz.

kéziratok kizárólag a szerkesztőséghez címrendők. Kéziratokat nem adunk vissza.

KELET

ESTI NAPILAP

ELŐFIZETÉSI ÁR-
komániában

Egész évre — 350
Félévre — 460
Negyedévre — 240
Egy hónapra — 85
Egy szám ára pályaudvaron és vidéken is 4 lei
Bukarestben — 5.—

Csehszlovákiában

Egy hónapra — ck 35.—
Egy szám — 150

1925 május 18 Hétfő

Ciuj-Kolozsvár * VIII. évfolyam * 110 szám

5685. Ijar 24

Egy zsidóvérs tanulságai

Elnémult már a felháborodás a szájunkon és lassan leszokunk róla, hogy meglepetésekre döbbenünk. Megszokottá válik minden és a megszokottságon keresztül természetessé az, ami még tegnap lélekbe nyilallott és vérbe borította a szemet. Egy évvel ezelőtt ország és világ a jóézés eliszonyodásával és az utálkozás torokból fulladozó hangjával hördült fel a balázsfalvi pogromvonat véresen arcpirító eseményeire. A felháborodás tengereket szárnyalt által és messzi világrészekből hullámozott felénk a lelkek visszhangja. A balázsfalvi vonat tegnap megint zsidó pogrommal terhesen siklott végig a pályáján, bevért fejek és megtépett zsidó szakállak jeleztek az út vonalát — és már felháborodni se tudunk. Egy év leforgása alatt valami olyan természetessé vált az, hogy a zsidó megváltja a jegyét a pályaudvaron, fölszáll a kupéba és ha a vonat véletlenül szabadságünnepüket visz, akkor a zsidót megkínózzák, véresre verik, lekergetik a vonatról és örüljön, ha csak a podgyászat hagyta a dicstelen csatatéren. Már nem is tudunk rendőrség után kiáltani, megtorlást követelni és ha az esetleg, de csak nagyon esetleg megindítandó vizsgálat megint azt fogja megállapítani, hogy a tetteseket nem lehet kinyomozni, mi már nem fogunk meglepődni ezen. Belészoktunk, természetesnek érezzük.

És hogy a nagyvilág ilyen hamar belészokott, az talán még nem is olyan nagy baj. De hogy mi zsidók is már így érzünk, az végtelemül szomorú perspektívát tár elénk. Mert a megvert, a megtépett test fájhat és száj némán maradhat. De megszegyenülés és az elszenvedett megtipratás iránt való érzéketlenség, erkölcsi halála a népnek. Így annak a népnek, amely nem tud felháborodni! Az elmúlt esztendőben, egy gyilkos katona bajonettjével szegzett a vonat padlójához egy szerencsétlen zsidót. Nem hallottunk még felőle, hogy a gyilkos elvette volna méltó büntetését — és ha a vizsgálat ki fogja deríteni, hogy a puskaszuronya, pillanatnyi elmeháborodás beszámíthatatlanságában oltotta ki a hétgyermekes zsidó életét: ám legyen. De erdélyi zsidóságából még egy évvel ezelőtt olyan imponáló erővel tört ki a felháborodás a gyilkosság nyomán, olyan egyöntetű elhatározással állottak százazrek a magára maradt özvegy és árvák mellé, hogy az a tettekben nyilvánuló felháborodás egy erős nemzet néma, de imponálóan súlyos tiltakozásának érzett és az erő tudata sok keserűségért tudott kárpótolni.

Nemcsak a pogromvonat, de a gyilkosság is szinte szóról-szóra ismétlődött. Néhány nap előtt egy katona fegyverével gyilkolt meg egy zsidót kegyetlen megfontoltsággal, csak azért, mert zsidó volt. A világnak: semmi. Megszokták, belétörődtek. Egy özvegy zsidóasszonnyal és néhány zsidó árvával több. De a keserű és keserves az, hogy Erdély zsidósága is némán áll a véres test fölött, nem tapasztalhatjuk a felháborodást sem hangos szóban, sem néma tettekben. Belészoktunk mi is. Abba is, hogy vonatokon megtapossanak, abba is, hogy szurronnal ledőfjenek. Nem a test érzéketlensége ez, hanem az emberi, a népi méltóságérzet lassu halála. Es rettenetes dolog az, amikor a méltóságérzet kihál egy népből. Az egyének kezdedik a hatása és a népi és erkölcsi javak összességén bosszulja meg magát a végső stáción. Kisebbségi országban élünk. A kisebbségi iskolák ügyében törvény készül és tanácskozássok folynak a népkisebbségekkel. Csak mivelünk, csak egy olyan néppel, amelynek felháborodáson való képességében már nem hisznek, lehetett megtenni azt a szegyenletes dolgot, hogy nemzeti kisebbség létünkre még csak meg se hívtak arra a tanácskozássra, amelyen a kisebbségi élet legfontosabb megnyilvánulásáról, az

iskoláról, az iskoláinkról határoztak. Csak velünk tudták, csak velünk merték megtenni azt, hogy egyszerűen tudomásul se vettek és anyanyelvet parancsoltak ránk, hihetetlen, arcpirító, megszegyenítő jogtiprással. Mert úgy érezték, hogy mi már nem tudunk felháborodni, nem tudunk megdöbbenni, mi már mindent megszoktunk, pogromvonatot, bajonettűfést, orvul lött golyót, iskolarablást, — mindent.

Vajjon igaz-e? Nem és százszor nem. De tenni kellene már egyszer valamit, hogy ország és világ meglássa és érezze felháborodásra való képességünket. Kellene már egy összefogó ka-

pocs, amely egyetlen tiltakozásra tudja süríteni a százezreink lelkében élő felháborodást és a világ elé tudja tárnai. Az idő és alkalom meg volna. Az iskolaügy. Egyetlen szervezett tömegben és erővel fellépni jogaink védelmére. Mindegy, hogy mi legyen ennek a szervezett erőnek külső kerete. A Nemzeti Szövetség? Az is jó. Az ország hitközségei? Az is jó. Csak tenni kell már valamit, mielőtt még késő. Mert ha sokáig tart: addig fogják úgy tudni rólunk, hogy képtelenek vagyunk a felháborodásra, amíg egyszer csak magunk is elhisszük magunkról. Es ez végzetes lesz, mert ez népi halálunkat fogja jelenteni ebben az országban.

Benes nem mer Bécsbe menni

a bukaresti konferencia osztályellenes magatartása miatt

(Prága, május 16. Az Uj Kelet tudósítójától.) Tekintettel arra a barátságtalan hangulatra, amelyet a bukaresti konferencia Ausztriával szemben tanusított, kételyek merültek fel arra nézve, vajjon szívesen látják-e most Bécsben Benes csehszlovák külügyminisztert, aki hazautaztában, tudvalevőleg, utba akarta ejteni az osztrák fővárost. Valószínűtlennek tartják, hogy a jelenlegi nyomott atmoszférában eredményre vezessen bármilyen közös tárgyalás. Tudvalevőleg a kölcsönös vámkedvezmények ügyében akart Benes megbeszélést folytatni Ramek kancellárral. Az osztrák kormány körében azonban az a felfogás alakult ki, hogy a bukaresti konferencia prejudikálta az osztrák szanálási program további folytatását és különösen Csehszlovákia olyan álláspontot tanusított, mintha el akarná huzni, vagy végleg fel akarná függeszteni az osztrák szanálási program befejezését. A „Narodni Listi“ már kifejezetten azt írja, hogy „dr. Benes nem igen megy belátható időn belül Bécs felé“.

Argetolanu újra inparlamentárisan viselkedett a kamarában

Komolytalan jelenetek a vasárnap délutáni népgyűlés utjánál. A szenátus tovább tárgyalta az iskolatörvény javaslatot.

— Bukaresti munkatársunk esti telefonjelentése —

A szenátus mai ülésén Polierat röviden beszámol a tegnapi botrányról, amely Cosoiu interpellációjára miatt történt s azután áttértek a magánoktatásról szóló javaslat vitájára. Mehmed Elehmi török kormánypartii elfogadja a javaslatot csak néhány jelentéktelen módosítást kíván. Popovici liberális polemizál a kisebbségi egyházak képviselőivel, hangsúlyozva, hogy mindazok a kifogások, melyek ezek részéről a javaslatot szemben elhangzottak, minden alapelkülűiek.

Az éjjeli ülésen Daianu esperes averescanus fog felszólalni.

A kamara ülésén Mihalache tiltakozott a parasztpárt hetilapjának a „Taranismul“-nak elkönfiskálása ellen. Ezzel szemben a „Posta Taranului“ című liberális kiadású parasztlap, noha az egyáltalán nem felel meg a törvényes kötelezettségeknek, minden könnyebbséget megadnak annak terjesztése érdekében. Ez a lap sem a nyomda, sem a szerkesztő nevét nem tünteti fel.

Argetoianu szóvá teszi, hogy Comenianu volt prefektust a csendőrség letartóztatta, mert paraszttal Alexandria községből Bukarestbe akart jönni a holnapi népgyűlésre. Biztos tudomása van arról, hogy a csendőrségnek olyan utasítása van a kormánytól, hogy minden rendelkezésükre álló eszközzel akadályozzák meg a paraszttal a népgyűlésen való részvételét. Egy komikus esetet is felsorol. Elmondja, hogy az alexandriai rendőrpáncsnok is Bukarestbe készült autóval, a csendőrség azt hitte, hogy ő is a népgyűlésre siet és letartóztatta. Kéri a kormányt, hogy helyezék szabadlábra a rendőrkapitányt. (Általános derűtség.)

Marzescu csodálkozik és azt mondja, hogy nem érti miről van szó.

Madgearu: Nem érti?

Marzescu Madgearuhoz: Fentartja azon régebbi követelését, hogy Argetoianut a kincstári bonok ügyében állítsák bíróság elé?

Argetoianu: Ha Madgearu nem is kívánja, én kérem, hogy hívjanak bíróság elé.

Gete liberális: Jól van, de mi lesz azzal a régebbi invitációjával? (Tavaly egy parlamenti ülésen Argetoianu és Madgearu között tudvalevőleg incidens volt és ekkor Argetoianu a következőket mondotta Madgearunak: csókolja meg...)

Argetoianu: Állom a szavam és önt is meghívom. Argetoianu hátat fordít Getenek, megfelelő gesztus kíséretében.

(Általános derűtség.)

Argetoianu befejezve beszédét azt mondja, hogy ugylátszik a kormánynak kellemetlen a holnapi népgyűlés, mert minden cáfolat ellenére tényleg akadályokat gördít annak megtartása elé. Ironikusán azt javasolja Bratianu Vintilának, hogy a költségvetésen bespórolt pénzen építsen kínai falakat Bukarest körül.

Azután áttérnek a napirendre és megszavazzák az igazságszolgáltatás gyorsításáról szóló javaslat néhány módosított pontját.

Spanyol-francia együttes akció Marokkóban

Madrid, május 16. Malvy francia képviselő ideérkezett és tárgyalni fog Primo de Riverával, abból a célból, hogy Marokkóban együttesen lépjenek fel a francia és a spanyol csapatok a fellázadt rifkabilok ellen.

Bulgárellenes propaganda a külföldi sajtóban.

Szófia, május 16. A bolgár távirati iroda hivatalosan megcáfolja azokat a híreket, amelyek szerint reguláris bolgár katonák áttörték volna a jugoszláv határt. Ezek a hírek tendenciózusak és rosszakaratnak. A távirati iroda figyelmezteti egyúttal a külföldi sajtót, hogy ne adjon hitelt a Bulgária ellen dolgozó rosszindulatú propagandának. Többek között azt is híresztelték ugyanis, hogy a szófiai bombaperben husz halálos ítéletet hoztak, amelyeket csak azért nem hajtanak végre, mert a király nem akarta az ítéleteket megerősíteni. Ez a hír is valótlan és fizetett ügynökök találták ki.

IRÓK ÉS IRÁSOK

A taposómalom

Bárd Oszkár komédiája. A Ludwig Veggenreiter-Verlag magyar osztályának kiadása

Bárd Oszkár eddig főleg mint lírikust ismerjük, jóllehet egy vígjátékát, a „Sylvio lovagot“ a kolozsvári Magyar Színház két évvel ezelőtt színpadra hozta. Mint lírikusról legutóbbi kötete megjelenése alkalmával már elmondottuk véleményünket. Mégis, most megjelent komédiája alkalmából, mely a „Taposómalom“ címet viseli, szükegesnek tartjuk megemlíteni, hogy líráját is az a lázas problémakeresés jellemzi, mely jelen drámai művében érvényesül.

A „Taposómalom“ nem kiforrott, nem egységes és főleg drámai konstrukció tekintetében nem megalapozott mű. Mégis: belső értéket ad ennek a színműnek az az emelkedett szempont, amely alakjait át jut kifejezésre. Elképzelés, jellemzés, főleg pedig művészi akarat tekintetében a „Taposómalom“ nem tartozik a könnyű fajsúlyú alkotások közé, erdélyi viszonylatban pedig kétségen kívül meghaladja azt a mértéket, melyet eddig erdélyi színművekkel szemben alkalmaztak. Hibája főleg az elvonatkoztatottságban van, ami színpadilag problematikusá teszi hatásának lehetőségeit. A probléma, amit kifejteni igyekszik, erősen magán viseli az ibseni eredet bélyegét. Egy drámaíró és felesége merőben intellektuális harca körül forog a drámai cselekmény.

Az író, aki a drámai jellemzés folyamán kevés emberi közvetlenséget árul el, tragédiának érzi azt, hogy feleségének, az ünnepelt művésznőnek lényegesen más a felfogása a színészi mesterség lényegéről, mint neki. Hedvig, mint minden nő, gyakorlati eszközökkel éri el azt a hatást, amit az író csak a lélek exaltációjával, valami transcendens mámorral lát elérhetőnek. Ez az intellektuális ellentét végül — igen valószínűtlenül — drámai konfliktussá mélyül és pedig akkor, mikor az író egyik drámáját felesége teljes színpadi diadalra viszi. Az író hamisnak, alantastnak látja meg a sikert, mert — szerinte — Hedvig, a felesége mindent megvalósított, csupán az ő elgondolását nem. Lélektanilag kissé bizarr beállítás ez, mégis el kell ismernünk, hogy a szerzőnek a forró lüktetésű dialógusok egynemelyikében sikerül meggyőzővé tennie hősei küzdelmét. Az intrikus, Hedviget titokban magának megkaparintani akaró dramaturg belelát az író intellektuális gyöngéjébe és az író lelki defektusán át igyekszik céljait megvalósítani. Mindez, mint elképzelés, mint drámai anyaggyártás probléma feltétlenül érdekes. De mert drámáról van szó, mely végre is hus-vér embereket kell hogy a néző és olvasó elé állítson, ez a problémából kifejlő konfliktus nem tud valószínűvé válni. A férfi és nő harca, mely örök, mint a tenger és az ég, sohasem ilyen absztrakt problémákon át lüktet s ha indító okai rendszerint szellemi-lelki eredetűek is, a valóságban mint igen brutális, nagyon is a hus és a vér forróságától átfutott cselekmény jelenkezik.

De minden gyűlölet és minden harc mögött a nemű vonzás és taszítás törvényei uralkodnak, ez húzódik meg a problémák alján, ez egyenlítő és ez bogozó gyötrelmes sorsokat. Ezt a gyötrelmes vergődést, ezt az eleven sorsot nem érezzük ki Bárd Oszkár színművéből, mely éppen ezért, minden kvalitása ellenére is, tipikusan könyvdrama. Hűsének, az írónak szeméi előtt szellemi ködfátyol lebeg, amelytől mint fától az erdőt, nem látja meg az élet, a saját léte lényegét. Van valami ferde romantika abban, ahogyan a hős felesége — alapjában véve igen érthető egyéniséget — sphinxszerű titokzatossággal feketíti. Erre csak olyan férfi képes, akit képzeletének mámorra megfosztott a dolgok reális látásától.

Csoda-e hát, hogy a problémákkal agyongyötört asszony fellázad? A nő ideggel, vérrel, hajlamokkavonzódik, vagy szeret és nincs reá semmi sem le-sújtóbb hatással, mint az örökös vitázás, mint az a szinte permanens analízis, mellyel az ész mámorában tobzódó férfi agyongyötri. Ezt a lélektanilag is helytálló lázadást, a komplikálhatatlan, ösztöneiben egészséges asszony drámai kirobbanását jó ösztönnel, biztos művészi alakító erővel csinálta meg Bárd Oszkár.

Dialógusai, eltekintve egyes homályos részletektől, szintén sok rátermettséggel, rutinnal, de mindig végig finom hajlékonysággal vannak felépítve.

Ha Bárd Oszkárnak sikerül problémáit közelebb hoznia az élet színehez, az emberi lélek való-ságaihoz, ha elvonatkoztatottságait, sorsot érzékel-tető szimbolumait sikerül frisebb, az impressziók élelvénységével átítatott tartalommal megtöltenie, ugy

Kiket interjuvoltam már meg

Néhány életveszélyes megszólaltatás. Egy beduinvezér és pár száz szíriai felkelő. A cionizmus palesztinai vezéreinek. Tolsztoj gróf és Bratianu Jonel

II.

A Palesztinában töltött időm legkalandosabb emléke a Husszein Nizameddin beduinvezérrel való találkozásom. Jezreel tág síkságán, egy kifeszített denevérszárny alatt, dus pázsiton, damaszkuszi pengék árnyékában, percenként zamatos törökkávát szűrösölve és fogaim között a narligé szópókájával, folytattam le interjumat a sémita faj eme nomád fiával. Ez volt az egyetlen eset, hogy foglalkozásom gyakorlásához revolvert kellett magammal vinnem. Bizony, a beduin nagyon dühös volt. Mégis, hízeltget nek, hogy szavait, tolmácsom útján, idegen nyelvre fordítottam és okosabb mondatait be is jegyeztem egy kis könyvbe. Ezért azután, hálából, megmutatta asszonyait, ami azon a vidéken a legnagyobb megtiszteltetés-számba megy. Amikor pedig elhagytam sátorát, áldólag terjesztette felém bronzbarna karját.

(Interju utlevéllenőrzéssel)

Nem kevésbé veszélyes körülmények között kérdeztem ki a zsidók felől vallott véleményéről Sukri Beikas szíriai felkelőt, aki annyira bizalmatlan volt, hogy előbb elkérte az utlevelemet és utánanézett benne, hogy milyen valásu vagyok. Akkoriban valóban áldottam a román közigazgatást, amely a vallás megjelölését mellőzte. Ennek ellenére a szíriai nem nyugodott meg, hanem bevitt még egy arab gyógyszerészhez is, akivel főviről-hegyire megvizsgáltatta arcvonásaimat. Azt mondottam nekik, hogy én görög származású vagyok és hogy az az orr, amelyet viselek, görög metszésű. Azon az estén, amelyet a szíriaiak körében töltöttem, több mint száz lázadó arab tekintete szegeződött rám. Egy talmas kávébutikban voltunk, amelynek ablakai a Földközi-tengerre nyíltak. Mondhatom, nem a legjobban éreztem magam. Ha csak egyetlen szóval elárulom származásomat, azonnal előkerülnek az éles pengék, vagy egyszerűen felkapnak és az ablakon át bedobnak a tengerbe.

Amikor szerencsésen eltávoztam körükből, még hallottam, amint valaki óvatosan utánam-önsent és figyelte, merre tartok. En egy franciskánus kolostor felé kanyarodtam, amelynek védőfalai mögött azután sikerült eltűnnöm. Jegyzetkönyvem azonban tele lett érdekesebb-nél érdekesebb adatokkal.

Egy másik zsidóellenes arab, akit szintén felkerestem, Neri Nasszar, az „El Carmel“ című pánarab lap szerkesztője volt, egy nyugateurópai ember, aki megelégedett azzal, hogy elméletileg vitakozzon velem és nem tört az életemre. Legkedvesebb arab ismerősöm azonban Aziz Domot, ez a német kulturájú pompás drámaíró marad, aki annak idején, amikor a mandátum ratifikálása előtt voltunk és zavargásoktól tartottunk, meghívott házába és oltalmába akart fogadni. A zavargásokból szerencsésen nem lett semmi és így csak egy ebédig juttattam el, amely, szakértők szerint, a legnagyobb egyszerűbb menüből állott: rizsből, azután rizsből és végül rizsből.

(Felelések és felelőtlenek)

A cionizmus vezetőpolitikusi közül Ussischkintől, Ruppintól, Ettingertől, Sprinzáktól, van Frizlandtól és Pick tanártól kaptam interjút. Egy nagyon kellemes estét töltöttem az azután röviddel elhunyt nagyszerű héber nyelvésznel, Ben Jehudánál, akinek lakása hatalmas terméskövekből épült, szobáinak padlója valódi mo-

kétségtelen, hogy jelentős drámai alkotások szerző-jévé válhat.

A „Taposómalom“, minden fogyatékosága, minden szociális célkittűzést nélkülöző merevsége ellenére is komoly, kétségen kívül művészi kvalitásokkal felruházott alkotás, mely — erdélyi viszonylatban — az első, számottevő drámairodalmi kísérletek közé tartozik. Salamon László

zaik-kockákkal van kirakva, falsai tele voltak festményekkel és tömött könyvvállványokkal. Emlékszem, nagyon nehezen indult meg a beszélgetés közöttünk, mert Ben Jehuda, de különösen a felesége a világról sem akartak a héberben kívül más nyelven társalogni. Feuerstein Avigdornak, a Budapestről elszármazott pompás írónak közvetítésére volt szükségem, hogy interjumat anyagához hozzájussak. Kiváló embert ismertem meg Klausner dr.-ban, aki éppen akkor fejezte be Jézusról írott nagy munkáját.

Egyiptomban egészen felelőtlenül viselkedtem. Ez a színes és buja ország annyira lenyűgözött, hogy elfelejtkeztem küldetésemről. Saroat pasa, az akkori miniszterelnök engedélyezett ugyan részemre egy félórát a Kasr el Nil kokett pénzügyi palotájában, de én annyira elmerültem a fekete lebernyegbe öltözött minisztériumbeli arab gépirókiasszonyok és a nagyhasu, slaffirokkes arab szolgák bámulatába, hogy az akkori politikai élet kérdéseit egyszerűen elsikkasztottam.

(Megint Nyugaton)

Néhány érdekesebb egyéniség, ezután egy-két esztendőre, Párisban és Bécsben került még elém, közöttük mindenekelőtt egy Tolsztoj Nikolajevics gróf, a híres mezei munkásnak és írónak a fia, aki — nem tagadhatom — rendkívül bárgyú benyomást tett rám. Ha jól emlékszem, a szája széle nyálkás is volt és a keze remegett és a fejével mindig biccentett, mint aki valamilyen módon az élettől meg van támadva. Azt mindenesetre kikapartam belőle, hogy vonzódik Oroszország mai államrendezkedéséhez és akkor éppen készült is, hogy már hazautazik Szentpétervárra.

Egyik legutóbbi élményem Bratianu Jonel román miniszterelnök volt, akit az egyik bécsi szállodában interjuvoltunk meg néhányan, külföldi laptudósítók és aki, ugy láttam, hallatlan fölénnyel mozog az európai politika színpadán. Emlékszem, milyen hidegen fogott kezét a legnagyobb világlapok munkatársaival, milyen könnyedén hímálta magát egyik lábáról a másikra és milyen hallatlan bizsósággal mondott el olyan dolgokat, amelyeket én például még közjegyzői igazolás mellett is csak a legnagyobb kétellyel mernék eluttogni.

Akármenyien voltak és akármenyien lesznek még — semmi közöm nem volt és nem lesz hozzájuk. Az újságíró egyéni léte megszűnik abban a pillanatban, mihelyt ceruzát vesz elő, hogy a mások gondolatait lejegyezze. Jó volna összeszámolni, hányféle világfelfogást szóaltattam már meg és hányat fogok még szócsohöz juttatni. Azaz nem. Szeretném most már megválogatni az embereimet. Ben Ami

Tavaszi ajándékok
érkeztek

Neumann M.

férfi- és fiu ruhaárúháza
Cluj, Piata Unirii No 14.

אדמה כשר
étterem!

Oradea-Maren a „BIHORUL“ (Lloyd) orth. kóser
étterem, ujonnan átalakítva és tényesen beren-
Alkalmi ebédek és vacsorák. dezve, megnyilt. Olcsó abonoma. Fris villásreggeli

אדמה כשר
étterem!

A Lömään

A Lömään érdekelték tudom

1. Aradi s tő kívánságára erdély parcellát bocsájt határidő május h délyben a parcella Jegyzési feltétele régebben megállapással, hogy lejeg részlet: tehát du ként 33 font, ju dunamonként tov ként 15 font fize számok szerint m aradi, 50 parcella rezervált magána ben a többi váro egy bizonyos kor tani akarják, ezt cellánként 5-5 lyeznek.

Felkérjük biz fontos ügy meg dőket haladéktal rövidségére való megtehessek. Ha rendkívüli kedve jánk határozott zsidóságának, me tési kötelezettség dunk tenni, az főtétlenül fel ke hogy a saját rez alapot teremtsün ezentul nem köz május 31 én és j Maren. A gyűlés bizalmi embereim küldjük. Ugyan küldeni a mi fel szervezetre vonat latokat. Felkérjü anyag megérkezé beszélése végett a hívják. Külön j ki a gyűlés na legfőlebb május keztek. A kulcsos delegátust, legk azonban már mo jogokat illetőleg zott semmi külö

* A Román gresszusra gy folyó hó végén. disztermében ta 300 gyógyszerészből összejönni. helyezés nehézsé vendégek egy r elhelyezni. Ez u messze fekvő az akik május hó'27 volnának lakást Strada Babes 7. gatónak bejelent * Ne féljen vizét, megvédi f fájástól. Kapható gueriában.

PO

a legideálisak
Egy-kétszeri ha
a lábizzadá
pállo t lábat az
lábat puhán tart
siti ki. Kaph
riákban.
CSANDA győ

A Lömáan Akkó közleményei

A Lömáan Akkó a következőket hozza az érdekeltek tudomására:

1. Aradi s több más nagyobb csoportnak kívánságára erdélyi „B” jegyzőknek még 300 parcellát bocsájtnak rendelkezésre. Jegyzési határidő május hó 30. a. E határidőn tui Erdélyben a parcellák kiárusítását beszüntetjük. Jegyzési feltételek a „B” jegyzőkre vonatkozólag régebben megállapított feltételek azzal az eltéréssel, hogy lejegyzéskor egyszerre az első két részlet: tehát dunamonként 11 font, parcellánként 33 font, június hónap folyamán pedig dunamonként további öt font, azaz parcellánként 15 font fizetendő. Fenti 300 parcellából számok szerint meghatározott 35 parcellát az aradi, 50 parcellát pedig a temesvári csoport rezervált magának fenti terminusig. Amennyiben a többi városok is ily módon a parcellák egy bizonyos kontingensét maguknak biztosítani akarják, ezt megtehetik, amennyiben parcellánként 5-5 fontot biztosítékul letétbe helyeznek.

Felkérjük bizalmi embereinket, hogy ezen fontos ügy megbeszélésére a helybeli érdeklődőket haladéktalanul összehívják, hogy az idő rövidségére való tekintettel intézkedéseiket megtehesék. Hangsúlyozni kívánjuk, hogy ezen rendkívüli kedvezményt csak nagyobb csoportjaink határozott kívánságára adjuk meg Erdély zsidóságának, mert tekintettel arra, hogy fizetési kötelezettségeinknek most már eleget tudunk tenni, az alakulandó közület érdekében föltétlenül fel kell emelnünk a parcellák árát, hogy a saját rezsiben elvégzendő munkálatokra alapot teremtsünk. Az eladott parcellák számát ezentul nem közöljük. 2. A jegyzők gyűlését május 31-én és június 1-én tartjuk meg Oradea-Mare. A gyűlés napirendjét, valamint anyagát bizalmi embereinknek még e hét folyamán megküldjük. Ugyanígy aradi csoportuk meg fogja küldeni a mi felhatalmazásunk alapján a belső szervezetre vonatkozó anyagot, illetőleg javaslatokat. Felkérjük a megbízott urakat, hogy az anyag megérkezése után annak alapos megbeszélése végett az érdekelteket azonnal összehívják. Külön javaslatokat csak akkor tűzünk ki a gyűlés napirendjére, amennyiben azok legfőbb május 25-ig cluj-i irodánkba megérkeztek. A kulcsot, hogy hány jegyző küld egy delegátust, legközelebb közölni fogjuk. Azt azonban már most megjegyezhetjük, hogy a jogokat illetőleg „A”, „B” és „C”-jegyzők között semmi különység nincs.

* A Romániai Gyógyszerészek Kongresszusa gyűlnek össze Kolozsvárra folyó folyó hó végén. A kongresszust az iparkamara dísztermében tartják. Előreláthatólag 250-300 gyógyszerész fog az ország minden részéből összejönni. Mivel a szállodákban való elhelyezés nehézségbe ütközik, az egyesület a vendégek egy részét magánházaknál óhajta elhelyezni. Ez uton kérjük a központtól nem messze fekvő azon magánlakások tulajdonosait, akik május hó 27, 28, 29, 30 és 31-re hajlandók volna lakást adni, szíveskedjenek ezt Cluj, Strada Babes 7. szám alatt az ügyvezető igazgatónak bejelenteni.

* Ne féljen! Hyperol-lal készítsen szájvizet, megvédi fertőző betegségektől, torokfájástól. Kapható minden gyógyszerárban és drogueráriában.

PODOL

a legideálisabb lábizzadás elleni szer.

Egy-kétszeri használat után **moyezüneti a lábizzadást**, a kellemetlen szagot; ki-pállo t lábat azonnal **meggyógyítja** s a lábat puhán tartja, nem szárítja, nem cseresíti ki. Kapható gyógyszerárakban, drogeriákban. Ára 30 lei. Készíti:

OSANDA gyógyszerár, Oradea-Mare. Mosse-hirdetés

Luput és Mihalachet törvénytörvények elé állítják

Nem rendeznek utcai demonstrációt az ellenzéki pártok. A választójogi javaslatot csak ősszel terjesztik a Ház elé

(Bucuresti-Bukarest, május 16. Az Uj Kelet tudósítójától.) Holnap, vasárnap tartják a koalíciós pártok első demonstratív gyűlésüket Bukarestben. Politikai körökben komoly várakozással tekintenek a nagygyűlés elé.

Bratianu Jonel és Mardarescu hadügyminiszter között ma hosszabb megbeszélés volt a holnapi rendszabályok ügyében. Hír szerint Bratianu utasítást adott, hogy a főváros környékéről nagyobb számú csendőrök jöjjenek Bukarestbe a rend fenntartására.

Az ellenzéki pártok, hogy a komolyabb összekötkezést elkerüljék, elhatározták, hogy nem rendeznek utcai demonstrációt, hanem csak zárt helyi-

ségekben fognak tiltakozni a kormány ellen, követelve azonnali távozását.

Politikai körökben egyébként az a hír járja, hogy a kormány Mihalachet és dr. Luput utóbbi politikai szereplésükért bíróság elé állítja. A hírszenzációként hatott a fővárosban. A parasztpárt vezetői hétfőn értekezletre ülnek össze, hogy megbeszéljék az esetleges ellenlépéseket.

Azzal a hírrel kapcsolatban, hogy a választójogi javaslatot még ebben a szezonban a parlament elé kerül, Bratianu Jonel miniszterelnök kijelentette, hogy a hír minden alapot nélkülöz. Befejezett tény, hogy a javaslatot csak ősszel terjesztik a ház elé.

Lemondták a nagyköveket konferenciáját

Ellentétek Anglia és Franciaország között

(Páris, május 16. Az Uj Kelet tudósítójától.) A nagyköveket konferenciáját tegnap este váratlanul lemondták, ami nagy feltűnést keltett. Politikai körökben az a hír van elterjedve, hogy a francia nagykövet és Chamberlain angol külügyminiszter között mélyreható véleménykülönbségek vannak. A konferencia addig nem ülhet össze, amíg London és Páris között teljes megegyezés nem jön létre. Félhivatalos londoni jelentés szerint a konferenciát azért halasztották el, mert a garancia-paktumról szóló angol és francia jelentéseket előbb egybe akarják vetni.

Ma akasztják fel a szófiai bombamerénylőket

(Szófia, máj. 16. Az Uj Kelet tudósítójától.) Ma jár le az a háromnapos határidő, amely idő alatt be kell nyújtaniok a szófiai székesegyház ellen elkövetett merényletetért halálraítélt bombamerénylők védőinek a felebbezési kérvényt. Keddig még egyetlen egy felebbezés sem érkezett a felebbeviteli bírósághoz.

A késő éjszakai órákban jelentik Szófiából, hogy az ítéletet a bombamerénylőkön vasárnap hajtják végre. Az akasztófákat a székesegyház közelében állítják fel. Valamennyi halálraítélt tegnapig megőrizte nyugodtságát és valamennyien a kegyelemben reménykednek. Kedden Vracából hatvan kommunistát szállítottak Szó-

fiába, akiket az államvédelmi törvény alapján von felelősségre a szófiai rögtönítélt bíróság. Utközben három kommunistát állítólag szökés közben agyonlőttek a kísérő katonák. Az államügyész mind a hatvan kommunista fogolyra a halálos büntetés kimérését kérte.

Kalfov bolgár külügyminiszter, aki néhány napja Svájcban időzött, hogy bevárja, amíg számára a francia kormánytól a fogadtatást elintézik, tegnap Párisba érkezett. Kalfov kedden délután felkereste Briand miniszterelnököt és vele hosszasan tárgyalt. A bolgár kormány megbízta Turakov képviselőt, hogy az emigráció vezetőivel a visszatérésük feltételeiről tárgyaljon.

Fel akarták robbantani a szerb király palotáját

(Belgrád, május 16. Az Uj Kelet tudósítójától.) A „Politika” című lap értesülése szerint a rendőrség nagyszabású merénylőttervet fedezett fel, amelyet május 15-én a macedon bolsevisták akartak végrehajtani. A terv szerint fel kellett volna robbantani Sándor király palotáját, a kormány tagjait és a parlament épületét. Moszkva állítólag szabadkezett engedett a Jugoszláviában működő bolsevik ügynököknek. A készülő merénylőtre két szomszédos kormány figyelmeztette Belgrádot. Eddig hetven leirtóztatás történt.

Az ügyész halálbüntetést kér Léderer fejére

Előre megfontolt rablógyilkosság büntetésében kéri kimondani. Léderer önmagát vádolja. Hétfőn hirdetik ki az ítéletet

(Budapest, május 16. Az Uj Kelet tudósítójától.) A Léderer-per mai tárgyalásán a tanúk kihallgatások véget értek. Az elnök felszólítására Krantz hadbíróági ügyész hozzákezd a vádbeszéd megtartásához.

— Ezzel a rettenetes ügygel — mondta az ügyész — elejétől-végig tárgyilagosan foglalkoztam. Nem akarom a gyilkosság lefolyását ujjal részletezni, de hangsúlyozni akarom, hogy Léderer nem féltékenységből, hanem előre megfontolt rablógyilkossági szándékkal ölte meg Kudelkát.

Amikor az első kihallgatásnál felmutattam Kudelka fejét a vádlottnak, az irtózva rettent vissza és hosszas lelki tusa után, eltorzult arcával bevallotta, hogy azért gyilkolta meg áldozatát, mert pénzre volt szüksége és mert nagylábon akart élni. Lédererné aljas és hitvány személy, de nem marad mögötte elvetemültségben Léderer sem. Követelem, hogy a kegyetlenül meggyilkolt, lenyuzott, feldarabolt és szemétként a Dunába dobott áldozat tettese megbűnhődjék. Ezt a rettenetes cselekményt meg kell torolni. Kérem a bíróságot,

mondja ki bűnösnek Léderert és ítélt kötéltálati halálra.

Ezután Kügel védő igyekszik bizonyítani, hogy Léderer féltékenységből gyilkolt és hogy

a rablási szándék távol állott tőle. Hosszasan vizsgálja a lelki motívumokat. A gyilkosság a Léderer-családot nyomorba döntötte, a közmegegyezés prédájául dobta oda, ami már önmagában is súlyos büntetés. Enyhe ítéletet kér.

Az elnök most Léderert szólítja. Léderer egy papirost huz ki a zsebéből és eleinte abból olvas, később zokogni kezd és megtörtén mondja:

— Bűnös vagyok és meggyaláztam a tisztí kardomat.

Tudom, hogy halálra fognak ítélni. El is készültem rá.

Tetteimet őszintén megbántam. A féltékenységek olyan szenvedéseken hajszolt keresztül, hogy nem tudtam, mit cselekszem. Azt azonban őszintén mondom, rabolni nem akartam. Sorsom a haditörvénytörvények kezében van. Kérem méltó büntetésemet.

Az elnök bejelenti, hogy az ítéletet hétfőn hirdetik ki.

Lloyd George elfogadta az egyiptomi főbiztosi állást

London, május 16. Lloyd George, akinek a távozó Allenby tábornok helyére felajánlották Egyiptom főbiztosi állását, ma értesítette a kormányt, hogy a megbízatást elfogadja. Lloyd George legközelebb már le is utazik Kairóba

Fekete rabszolgatartók, fehér rabszolgák

Dél bosszút áll Északon. A néger rabszolgatartók délamerikai embervásárja

(Rio de Janeiro, április végén, az Uj Kelet tudósítójától.) A múlt század elején, mikor az egyenlőség és testvériség eszméje még eleven valóság volt, Amerika szabadságszerető fiai véres és elszánt háborút folytattak egymás ellen a néger rabszolgák felszabadításáért. Észak és Dél véres háborúja végül is Észak győzelmével végződött, a néger — legalább is jogilag — egyenlőkké lettek a fehérrel, a rabszolgaság intézménye eltöröltetett...

De a szabadságmámor tüzeiben fogant eszme és diadal, bár intézményesen megmaradt, a valóságban — mint rendszerint — mégsem vált valóssá, mert a fehérek gyűlölete ma talán élesebb a néger ellen, mint valaha, a rabszolgaság idején volt. A Ku-Klux-Klan mozgalom Északamerikában ma is felszínen tartja a négerkérdést és mintegy társadalmi bojkottot mondott ki rájuk.

Délen: Uruguayban, Argentínában, Chillében nem ilyen éles a gyűlölet. De azért a néger itt is alul maradtak a létküzdelemben és nagyjában a proletarius tömegeibe szívódtak fel.

Ahol a néger a rabszolgatartó

Más a helyzet Braziliában. Itt az ültetvények legnagyobb része néger kezében van. A jobb társadalmi pozíciók, a vagyoni kiváltságok is az ő kezükben vannak, sőt a tisztikarnak és hivatalnokoknak nagyrésze is szintén néger. Ennek — egyetemes emberi szempontokból — csak örülni lehetne, mert hiszen minden fajnak joga van ahhoz, hogy az élet minden előnyét megszerezze a maga számára. Am Braziliában az emberi természet legsötétebb és minden humanista ábrándot megcsúfoló tulajdonsága lett kegyetlen valósággá. E valóság az, hogy a brazil ültetvények néger-tulajdonosai, elfeledkezve a multtól, a legborzalmasabb, modern rabszolgakereskedelmet teremtették meg, melynek szerencsétlen objektuma: a fehér ember, még pedig az Európából kivándorló emberek tömege.

Ezt a modern rabszolgakereskedelmet maguk a néger ültetvényesek szervezték meg, az ő pénzükhöz jönnek át az ügynök-ezredek Európába, hogy a hiszékeny és szerencsétlen emberek tömegét kiszáltsák a poklok poklába. Nem igaz tehát, hogy a brazil állam pénzén folyik a kivándorlási agitáció, a köztársaság legfőbb asszisztál ennek és beszedi a sántáni munka eltürése fejében járó percenteket.

Nincs menekvés

Ami inferioritás, vad hajlam, a mult emlékezetéből öntudatlanul is megmaradt gyűlölet és düh csak megférhet az emberi lélekben, az mind itt tombolja ki magát — a szerencsétlen fehér rabszolgákkal szemben — a néger ültetvényeken. A hajdani rabszolga rettenesebb rabszolgatartónak bizonyult, mint az őt rabszolgasorsban tartók voltak.

A rio de janeiroi, emigránsházban már ott várakozik a néger ültetvényes, hogy az ujonnan érkezett fehér rabszolga-anyagból kiválassza a maga részére igényelteteket. Amint a fehér rabszolga elhagyta az emigránsház kapuját, egyszerre kiszakad minden emberi közösségből és rövidesen ott találja magát a tropikus égön csontot őrölő gyilkos nap melege alatt, a kávéültetvények borzalmas sűrűjében. Néger fegyveres őrök vigyáznak rájuk, hogy reggeltől estig megszakitás nélkül dolgozzanak. Addig, amíg hajóköltségeiket le nem dolgozták, szó sem lehet arról, hogy egyáltalán valami fizetést kapjanak. De mire ez az időpont elérkezne, már nagyrésztük szervezetét megörölte a gyilkos meleg és magába fogadta a sir. Étélük kótyvalék s ha minden szenvedések mellett is sikerült életben maradniok, a kávéültetvények tetvei ráják le róluk a megmaradt húst. A kávétetű befészkelte magát a bőr alá, szünni nem akaró kínzó fájdalmat okoz, amelytől nincs menekvés, mert hiszen ezen a tájon száz métföldnyire sem akad orvos és nincs gyógyszerár. Penszülöttet csak hajcsári munkára lehet alkalmazni. Panaszkodni, orvoslást keresni meddő kísérlet volna, mert az ültetvényen a néger tulajdonos az egyedüli és korlátlan ur, hajcsárai pedig gondolkodás nélküli vak eszközök a kezében. Nincs menekvés innen, még szökés árán sem. Különben is szökni egyértelmű a halál kockázatával, mert az elfogott szökevénynek nincs kegyelem és elfogatása esetén a néger rabszolgatartó statárialiter kivégezteti.

Ha az ültetvény területéről sikerülne is megszöknie a szerencsétlen rabszolgának, ez még nem jelenti a megmenekülést, mert bárhol fogják el az állam területén, visszaviszik az ültetvényesek birtokába őket.

Hogy valamennyire is fogalmunk lehessen arról az öntudatos rendszerről, mellyel ezt a fehér rabszolgakereskedelmet fentartják és szervezik a néger ültetvényesek, talán elég arra a tényre rámutatnunk, hogy az ültetvényesek minden egyes birtokukba került fehér rabszolgától ujjlenyomatot vesznek, ami arra szolgál, hogy szökés esetén megállítsák a szökevény személyazonosságát. Ami Európában a bűn üldözésének szolgálatában áll, az itten a rabszolgaság rendszerének támasza és mint ilyen, egyedül képviseli a modern technika vívmányát.

Ugy látszik, hogy mindaz a gyűlölet és bosszúérzés, ami a mult század néger rabszolgájában

Románia nem adja ki Reinitzot Csehszlovákiának

(Nagyvárad, május 16. Az Uj Kelet tudósítójától.) A Reinitz-ügyben augusztusban lesz a nagyváradi táblán a felelőviteli tárgyalás. A csehszlovák hatóságoktól átirat érkezett, hogy a felelőviteli tárgyalásig szolgáltassák ki Reinitz Jakabot Csehszlovákiának, hogy felelősségre vonják ottani cselekedeteiért.

A nagyváradi tábla az átiratot felküldte az igazságügyminiszterhez azzal, hogy nem tartják kívánatosnak Reinitz kiadását, mert amennyiben Reinitzot Csehszlovákiában is gyilkosságban találnák bűnösnek, ezért őt halálra ítélnék és így a romániai felelőviteli tárgyalást nem lehetne megtartani.

Az igazságügyminiszter döntését nagy érdeklődéssel várják.

Délamerikába telepítik az orosz emigránsokat

Másfélmillió orosz menekült élt Európában

(Bécs, május 16. Az Uj Kelet tudósítójától.) A Népszövetség menekültügyi osztályának egyik vezetője, Henry Raymond, aki most Bécsben időzik, ezeket mondta az orosz emigránsok letelepítéséről:

— A cári Oroszország bukása óta vagy 1,500,000 orosz hagyta el hazáját és él külföldön. Ma már a Népszövetségnek egyik leg-hatalmasabb szerve a menekültügyi osztály, amelynek élén Peter Nansen és az angol Johnson állanak.

— Magyarországon körülbelül négy és fél-ezer orosz menekült van. Csehszlovákián és Jugoszlávián kívül a világnak egyetlen olyan országa sincs, ahol jobb dolguk lenne az oroszoknak, mint ott.

Százezer dollár az Einstein-elmélet megdöntésére

Ujra fellángolt a harc a relativitási elmélet körül. Amerikában külön laboratórium létesült az Einstein-ellenes kísérletekre

(Bécs, május 16. Az Uj Kelet tudósítójától.) A szenvedélyes harc, amely az Einstein-féle relativitási elmélet és ellenzői között változó szerencsével megindult, körülbelül egy évvel ezelőtt holtponthoz érkezett. Legutoljára azzal kapcsolatban, hogy egy tudományos expedíció indult a Csendes-óceánra, hogy a relativitási elmélet helyességét ellenőrizze, Michelson, a világhírű természettudós, aki az expedíció egyik tagja volt, fordult rendkívül éles jelentésben Einstein elmélete ellen. Ez volt az utolsó támadás. Azóta hosszabb időn keresztül mindkét táborban fegyverszünet volt.

Néhány nappal ezelőtt a harc ismét újult. Ezúttal mégis hevesebben, mint első alkalommal.

Casazza római egyetemi tanár egy könyvet jelentetett meg, amelyben megkísérli a relativitási elméletet megdönteni.

Miként azonban Einstein legtöbb ellensége, úgy Casazza sem a relativitási elmélettel foglalkozik könyvében, hanem inkább az elmélet megalkotójának személyével. Ennek a könyvnek sem lehet tehát nagyobb értéket tulajdonítani, mint ama számos pamfletnek, amelyeknek szerzői nem komoly tudományos érvekkel, hanem egyéni érzelmekkel próbálják Einstein alkotásának értékét csökkenteni. Casazza is, mint Einstein első ellenségei, merész és céltalan vállalkozásnak tartja Einstein ama kísérletét, amelylyel Newtonnak, a klasszikus fizika mesterének alapvető elméletét egy másik teóriával akarja helyettesíteni. Azt a szemrehányást teszi Einsteinnak, hogy az optikát, a fények tanát a legfőbb világörövé emelte. Tudvalevő, hogy Einstein szerint a fényprobléma rendkívül nagyjelentőségű, mert olyan birodalomba vezet el, amelyben eddig még senki nem kutatott és amely az anyag igazi összetételét tárja fel. Einstein szerint nincsen egyetlen szilárd pont sem a világon.

fehér ura ellen lángolt, vad kegyetlenséggel tombolja ki magát a brazilai néger ültetvényes karmai között vergődő fehér munkáson.

És mindezek ellenére egyre folyik a lelketlen csábítás munkája. A tudatlan embereket elszédíti az a hír, hogy a délamerikai államokban mérhetetlen nagyságu megműveletlen területek vannak. Ez igaz is, de viszont ezzel szemben tény az, hogy akár egy talpalatnyi földhöz is csak pénzért lehet hozzájutni. Ahhoz, hogy valaki egy összefüggő és alkalkas területhez hozzájuthasson, ott intenzív, modern mezőgazdasági eszközökkel végzett gazdálkodást kezdessen, legalább 3—4000 dollár van szükség. Ez a való helyzet, minden más hirtelenség hazug és tendenciózus. Egy új rabszolgakereskedelem virágzik ott lenn Délen, csak éppen a szerepek cserélődtek ki: a néger a rabszolgatartó és a fehér ember a rabszolga... Görömbölyi János

Az Uj Kelet az
ság napi
Szerkesztő: G
Felelős szerke
Előfizetési ár
240 lel, f
Az Uj Kelet c
megjelöl

Szomorú
ugy rajzik a
nászutra röp

Vasárnap

5685 Ijar 23

1925 május 17

Hétfő

5685 Ijar 24

1925 május 18

krata arcokor
mait, moder
illatu dohos
és fanatikus
gatni: ne cs
nak benne,
parancsol vél
Ne kérdezzét
és röstelkedé
Nem tudja, h
a fáradt von
tár hitetlen
benne, azok,
röl csak a vé
amelyek apár
hosszu nemze
milyen sok,
száz és a vér
sejtek emléke

Ma Ijar h
tizenhetedike.

A négy te
hősei gyönyör
testvérek. Jón
sleges hitszeg
mében, mint
amikor a nag
Judea megerő
erők lesték az
ujraéledő zsid
beus fu Sime
szőben, haboz
öccse kezéből
ő, az ötödik.
resen nevezete
néven Barisz
még ellensége
nélkül nincsen
Makkabeus-fiu
gát az Akrára
23-án (141-bez
ostrommal bev
zászló lengett

A jámbor
kal járta be P
mozlimok zak
meg kell hód
tények megvá
kezőből. A gy
berek százezer
kalandorlélek.
zsálemet meg
megremegtek.
uszták meg
Amiens Péter
volt és az ő h
tak végig zsid
a második ke
vezetése alatt
volt ennek a s
sereg volt az
hit, csupa hit.
felé. de a hit
libát és nehán
teseket vezető
hogy a libát é

Ezzel szemben azt tartja, hogy az optikában található egy ilyen szilárd pontot és erre az optikai pontra helyezkedve, próbálja Einstein a természettudományt és ezáltal az egész világ képét mai állásából kimozdítani.

Az Einstein-elleni harc egyébként az utóbbi időben áttette székhelyét Európából Amerikába. Albert Michelson mellett, aki a chicagói egyetem fizikai intézetének vezetője, egy másik amerikai egyetemi tanár, Genry Gordon Gates, a chicagói műegyetem rektora, állott fel Einstein ellen a természettudomány porondján. Természetes, hogy ezek az amerikaiak egészen másképp harcolnak, mint az európai tudósok. Mindenekelőtt praktikus eszközökkel akarnak a maguk igazának érvényt szerezni és ezért elsősorban annak a szükséges pénzmenységnek megszerzéséről gondoskodtak, amely az Einstein-ellenes tudományos kísérletek lebonyolításához feltétlenül megkivánatik.

Gordon Gates a mai napig huszezer dollárt kapott kezéhez azoktól a mecénasaitól, akik már türelmetlenül várják, hogy Einstein teóriáját valaki halomra döntse. Ujabbon pedig néhány pénzmágnás további százezer dollárt bocsátott az Einstein-ellenes kampány rendelkezésére. Ebből a pénzből egy külön laboratóriumot állítanak fel, amelyben kizárólag a relativitási elmélet megdöntését célzó kísérleteket fogják végezni.

Kérdéses azonban, hogy amennyiben ezek az ellenkísérletek is eredménytelenek maradnak, hajlandók-e az amerikaiak újabb dollárokat áldozni a nemes célra. Azt hisszük, Einstein elméletét, amely mindenképpen korszakalkotó teljesítmény marad, nem lehet Rockefellerekkel és Morganokkal semmivé sülyeszteni. A nagy berlini fizikus műve szilárdan áll és dacol minden irigykezéssel.

HIREK

Az Uj Kelet az egyetemes erdélyi és bánági zsidóság napilapja
 Szerkesztik: **Giszkalay János és dr. Marton Ernő**
 Felelős szerkesztő **Dr. Marton Ernő**
 Előfizetési árak: **Egy hónapra 85 lei, negyedévre 240 lei, félévre 460 lei, egész évre 850 lei.**
 Az Uj Kelet cikkeinek utánnyomását csak a forrás megjelölésével engedjük meg.

A mai naptár

Szomoru napok, dicsőséges napok emléke úgy rajzik a multakba néző szem előtt, mint a nászutra röpülő méhraj és fájón zsongító csókkal csókolja a lélekbe elmult dolgok, örökké élő dolgok csókja izét. Ha láttok zsidót, akinek mély és árnyékos a nagy fekete szeme, zsidó parasztot, tudatlan házalót, akinek szája körül magátfelédő órákban szomoru, finom, fáradt vonalak rajzolódnak, olyanok, amilyenek csak a vérbeli, ősi arisztokrata arcokon láthatók ritkán, ha láttok zsidót, mait, modernet, hitelent, gunyoldót, rosszillatú dohos gyülekezházába surranni néha és fanatikus magátfelédéssel zsoltarokat jajgatni: ne csudálkozzatok, az emlékek tombolnak benne, régen volt dolgok visszajáró lelke parancsol véle és talán ő maga se tud felőle. Ne kérdezzétek tőle, hogy miért: nem tudja és röstelkedésében hamis utakat fog keresni. Nem tudja, hogy miért árnyékos a szem, miért a fáradt vonalak a száj körül és miért a zsoltar hitetlen szájon. Az emlékek lázadoznak benne, azok, amikre ő nem is emlékezik, amikről csak a vérsajtjai tudnak, azok a vérsajtjai, amelyek apáról fiúra öröklődtek benne hosszú, hosszú nemzedékeken át. Óh, mennyi emlék, milyen sok, minden napra tíz és minden napra száz és a vérsajtjai nem tunak feledni, a vérsajtjai emlékeznek.

Vasárnap
 5685 Ijár 23
 1925 május 17

Hétfő
 5685 Ijár 24
 1925 május 18

Ma Ijár hónap huszonharmadika van, május tizenhetediké.

A négy testvér már halott volt. Drága hősei gyönyörű szabadságharcnak, Makkabeus testvérek. Jónatant csellel csalta törbe ellenséges hitszegés és elesett a hazai rög védelmében, mint a másik két testvére. Elesett, amikor a nagy mű még nem volt befejezve és Judea megerősített váraiban szir-görög haderők lesték az alkalmat, hogy rácsapjanak az újraéledő zsidó államra. És az utolsó Makkabeus fia Simeon, — akkor már az aggkor küszöbén, habozás nélkül markolta meg az elesett öccse kezéből kihullott kardot, a négy után, ő, az ötödik. Jeruzsálem fellelgyarában, a véresen nevezetes Akrában, (és az Akrát más néven Barisz-nak is hívták Barisszianusok!) még ellenséges haderő volt. És Jeruzsálem nélkül nincsen zsidóország. Simon, az utolsó Makkabeus-fiu, szent elszántsággal vetette magát az Akrára és a 3619 év Ijár hónapjának 23-án (141-ben a ker. sz. előtt) véres, hosszú ostrommal bevette. Jeruzsálem fellelgyarán zsidó zászló lengtet: a zsidó állam újra élt.

A jámbor Amiens Péter lázító szónoklatokkal járta be Franciaország városait. A hitetlen mozlimok zaklatják a szent sir zarándokait, meg kell hódítani, ki kell ragadni a keresztények megváltójának anyaföldjét a pogányok kezéből. A gyújtó szónoklatok hatása alatt emberek százezreiben lobbant föl a romantika és kalandorlélek. A keresztiesek elindultak Jeruzsálemet meghódítani és Franciaország zsidói megremegtek. Egyelőre nagyobb baj nélkül uszták meg a keresztiesek hadbaszállását. — Amiens Péter valóban jámborlelkű szerzetes volt és az ő hadai pártatlan egyformán rabolták végig zsidót és keresztényt egyaránt. De a második keresztieshadjárat már nem az ő vezetésével zajlott le. Vilmos, az ácsmester volt ennek a seregnek vezére. Oh, hatalmas sereg volt az és szörnyűségesen hívó. Csupa hit, csupa hit. Az utat nem tudták Jeruzsálem felé, de a hit segített itt is. A sereg előtt egy libát és néhány kecskét tereltek. És a keresztieseket vezető szerzetesek fennen hirdették, hogy a libát és a kecskéket a szentlélek tartja

megszállva: a liba és a kecskék megmutatják az utat Jeruzsálem felé. De jaj, a liba és a kecskék a zsidók házai felé vették az útjukat és a kereszties horda mindjárt megértette a szentlélek parancsát. Minek is mennének messze Szíriába hitetlenekkel hadakozni, fejet beveretni, holott itt közelben is elég hitetlen van: a zsidók, a zsidók. A Krisztus megfeszítői. És a kereszt vitézei véres szomjusággal vetették magukat a zsidó községekre Németországban. 4856 év Ijár 23-án, (akkor is épen vasárnapra esett Ijár 23 a) legyilkolták Worms városának összes zsidóságát. A zsidóknak nem volt más választásuk: keresztvíz, vagy halál. És a zsidók a halált választották. Anyák megölték a gyermekeiket, hajadonok követ kötöttek a saját nyakukba és úgy ugrottak a Mosel folyó vizébe és akiknek nem volt idejük öngyilkosokká lenni, azokat a kereszties vitézek megszárolták le. Wornssal kezdődött és egész Németországban patakokban folyt a zsidó vér.

Még egy dátum a mai rapra, még egyszer Jeruzsálem meghódítása. 1901 május 17-én jelentek meg Herzl, Wolffsohn és a Marmorek Abdul-Hamid szultán előtt, hogy Palesztina átadásáról tárgyaljanak vele. Nagyszerű kezdete egy nagyszerűen békés országfoglalásnak, amelynek szép, munkásnapjait ma éljük át.

Silberbusch professzor meglátogatja a máramarosi zsidóságot. A csernovitzi Palesztinahivatal vezetője, aki az erdélyi Palesztinahivatalok elnöke, az itteni kivándorló-anyag tanulmányozására és az esetleges nagyobbszámú bevándorlási engedély folyósítására Kolozsvárra érkezett. Silberbusch a Palesztinahivatal vezetésével Nagyváradra és Máramarosszigetre fog utazni ahol, — különösen az utóbbi helyen — az Uj Kelet által indított kivándorlási akció ügyében intézkedik. A fiatalabbaknak chalučekpőz iskolába való bejuttatása és a máramarosi zsidóság helyzetének megjavítása a csernovitzi vezető célja. Egyébként itt közöljük, hogy a múlt hónapban husz fiatalember vándorolt ki és nagy a remény az e hónap kontingensbe egy nagyobb számú máramarosi zsidó fiatalembert bejuttatni.

A semmitőszék tíz évről öt évre szállította le Ciceu Vasile büntetését. Még a múlt év novemberében történt, hogy Ciceu Nasile kolozsborsai parasztember régi haragosával, Boros Lászlóval egy este összetalálkozott a község korosmájában. Egy darabig békésen iddógáltak, de mikor Ciceu eltávolított a korosmájából, Boros utána ment és szidalmazni kezdte. Boros Ciceut egészen a falu végén levő lakásáig kísérte, ahova Ciceu bemenne, részeg fővel leakasztotta a falon függő vadászfegyverét és az utcára kirohanva, alig tizenöt lépés távolságról agyonlőtte Boros Lászlót. A kolozsvári törvényszék, mint az Uj Kelet annak idején megírta, tízévi fegyházra és 50.000 Lei kártérítés megfizetésére ítélte Ciceu Vasiliét. Ciceu védője, dr. Elekes Miklós ügyvéd az ítélet ellen a táblához felebbezett, a tábla azonban helybenhagyta a törvényszék ítéletét. Ujabb felebbezések folytán az ügy a semmitőszék elé került, amely az ítéletet megváltoztatva, Ciceu Vasile büntetését tíz évről ötévi fegyházra szállította le, míg a kártérítésre vonatkozólag helybenhagyta a törvényszék ítéletét. Ciceu Vasile megnyugvással vette tudomásul a semmitőszék döntését.

Prága nem továbbítja a Hindenburg-hoz intézett üdvözlőtáviratokat. Prágából jelentik: A parlament baloldali frakciói keresztülvitték, hogy Csehszlovákia ne üdvözlöje Hindenburg tábornagyot és még a magántáviratokat, amelyek az új elnököt üdvözlík, se továbbítsák. A parlament elnöksége most elhatározta, hogy interpellálni fog ebben az ügyben, mert a szabad véleménynyilvánítás jogának megsértését látja a különös tilalomban.

A vasuti zsidóverés egyik szenvedő hősének levele az „Uj Kelet”-hez. Tegnapi számunkban telefontudósítás alapján részletesen beszámoltunk arról a felháborító brutalitásokról, amelyeknek színhelye a kolozsvár — balászfalvai vonat volt. Tegnapi tudósításunk kiegészítéseképpen közöljük egyik olvasónknak alábbi levelét: „Tek. Szerkesztőség! Éppen most olvassom azt a lapot, amely a múlt évi májusi zsidóverésről ír. Gondolom helyesen cselekszem, ha értesítem, hogy a verekedők milyen híven betartják a Jährzeit-ot. Én a múlt éjjel jöttem haza Galacról Aranyosgyéresre. Kis-kapuson fiatal emberekkel telt meg a fülkénk, akik egy szerencsétlenségére zsidó kinézésű keresztény embert bottal ütlegelni kezdtek. Amikor az illető

bebizonyította, hogy keresztény, békét hagytak neki és reám meg zsidó utitársamra támadtak. Szakállunkat tépték és ütöttek vertek, míg társamnak nagynehezen sikerült az állomáshoz közeledő vonatról leugrani és elmenekülnie. Engem nem engedtek leszállni a vonatról, hanem tovább ütöttek-verték. Szerencsémre hét katona védelmébe vett, akik talán az agyonütéstől mentettek meg. A hét katona védelme alatt kimenekültem a kupéból, az egyik állomáson leszálltam és a podgyázkocsizhoz szaladtam, ahová nagy könyörgésre felvettek. A verekedő fiatal emberek egész uton kerestek. Ezt csak azért közlöm az Uj Kelettel, hogy ne panaszkodjon a nép, hogy a vonat olyan drága, hiszen a verést grátisz adják. Tisztelettel: F. Zs. Aranyosgyéres.

Megállapították a regáti fürdők maximális árát. Bukarestből jelentik: Az a bizottság, amely a fürdőhelyeken élételeltetendő maximális árakat van hivatva összeállítani, tegnap ülést tartott. Egyelőre csak a regat fürdő és üdülőhelyeire állapították a maximális árakat, az erdélyiekre a jövő héten kerül sor. A regáti fürdőhelyeknél a következő emelést engedélyezték a tavalyi árakhoz képest: Calmicesti, Caciulata, Olinesti, Cavora (Valceamegye) helyeken a szállodabérek 20 százalékkal, az éttermi árakat 30 százalékkal emelik. Lacul Gerat (Romanmegeye), Tecir-Giol (Dobrudza), Vulcana és Amara fürdőhelyeken 10, illetve 15 százalékkal emelték az árakat.

Propper Sándor magyar képviselőt elütötte egy autó. Budapestről jelentik: Propper Sándor képviselőt pénteken este, a Konti-utacában elütötte egy automobil. A képviselőt, aki a homlokán könnyebb sérülést szenvedett, lakására szállították. Állapota javulóban van.

A magyar Zenekonzervatórium III. filharmonikus hangversenye. A Zenekonzervatórium vasárnap d. e. 1/211 órakor tartja a Magyar Színházban III. filharmonikus hangversenyt B. Sándor Erzsi közreműködésével. A műsoron Bartók, Verdi, Liszt, és Farkas Ödön művei szerepelnek. A ritka zenei élvezetre felhívjuk olvasóink figyelmét. Jegyek válthatók a színház pénztáránál. Bérletjegyek ára beszámítódik.

Értesítés. Tisztelettel értesítem t. vevőimet, hogy Calea Reg. Ferdinand 32. sz. alatt, a Vashid mellett, külön szabóságot nyitottam. Minden törekvésem odairányul, hogy vevőimet a legpontosabb kiszolgálással, elsőrendű munkával és méltányos árakkal a legmesszebbmenőleg kielégítem. Kérem tehát további szíves pártfogásukat és vagyok szolgálatkész hívők Dávid Áron.

Nippon-kert. Ma és minden este original Jazz-Band. Thomas zongoraművész, Molnár hegedűművész Kiss Béla gordonkaművész, Papir Gy. jazz. Ünnepe és vasárnap délelőtt, délután és minden este hangversenyez. Hétköznap délután uszonna-zene. A közönség szíves pártfogását kéri.

Mielőtt hitelezne, vagy bármely hitelüzletet kötne, okvetlen kérjen egy pontos hiteltudósítást az utódállamok legelső hiteltudósító irodájától, a Gyárpartól Temesvár Postafiók 34. A „Gyárpar” Hiteltudósító információ, megbízhatók, lelkiismeretesek és olcsók. Tudósítások a világ bármelyik államából.

Nagy

harisnyavásár

mélyen leszállított árakkal.

K ötött harisnya minden színben	lei	25
F lohr-harisnya minden színben	lei	53
M uszlín harisnya divat színben	lei	69
C érna-muszlín minden színben	lei	98
S elyemfátyol harisnyák minden színben	lei	125

BLATT

FÖTÉR 13

Divatkoztyukban és költőtarukban ériási válamisér!
 A legjobb harisnyák csak BLATT-szi kaphatók

KÖZGAZDASÁG

Milyen új rendelkezéseket tartalmaz a kamarai törvény

Irta: Dr. Kiss Béla a kolozsvári Kereskedelmi és Iparkamara titkára

II.

Az új kamarai törvény a kereskedelmi és iparkamarák összetételére vonatkozó szakaszában kimondja, hogy részesei a kereskedelmi és iparkamarának kötelező módon mint tagok (hivatalból felveendő a kamara választói névjegyzékébe) a következő nagykorú állampolgárok:

Kik lehetnek kamarai tagok

a) kereskedelmi és ipari adó után pótdadó fizetésére kötelezett kereskedők és iparosok, akiknek legalább egy év óta bejegyzett cégük van;

b) közkereseti társaságok cégjegyzésre jogosított tagjai, a komandit-társaságok cégjegyzésre jogosított tagjai, a részvénytársaságok igazgatóságának tagjai és a korlátolt felelősségű társaságok cégvezetői;

c) kereskedelmi és ipari egyéni vállalatok vagy társaságok székhelyeinek vagy fiókjainak cégjegyzésre jogosított igazgatói.

Nők, akik a fenti kategóriák valamelyikébe tartoznak, szintén tagjai a kamarának. (Új intézkedés.) Fentiek szerint tehát minden kamarai illetéket fizető kereskedő és iparos tagja a kamarának. Nem lehetnek kamarai tagok a kiskorúak, gyámság vagy gondnokság alatt állók, a nem rehabilitált vagyonbukottak és azok, akik valamely büncselekmény miatt el voltak ítélve.

A kamarák tagjai az illetékes kereskedelmi és iparkamara kerületének legfontosabb kereskedelmi és ipari kategóriái szerint oszthatnak be. A beosztást a kamarák által az ipari és kereskedelmi minisztériumnak tett javaslat alapján és a kamarák Szövetségének meghallgatásával minisztertanácsi határozattal kiadott királyi dekrétummal állapítják meg négyévenként.

A kamarák szervei. Közgyűlés

A kamarák szervei: 1. Közgyűlés, 2. osztályülés, 3. igazgató-tanács, 4. igazgató bizottság, 5. felügyelők.

A közgyűlés tagjai a kamarai kerület összes, a választói névjegyzékben szereplő kereskedői és iparosi. Ezek szerint a kolozsvári kereskedelmi és iparkamara közgyűlése kb. 25.000 tagból áll. Az osztályulések iránti intézkedések nem változtak.

Igazgatótanács

A kereskedelmi és iparkamarák igazgatótanácsa választott tagokból, hivatalból delegált tagokból és levelező tagokból áll.

A választott tagok száma nem lehet kevesebb mint 20, és nem lehet több 80-nál; ezt az ipari és kereskedelmi minisztérium javaslatára minisztertanácsi határozat alapján hozott királyi dekrétum állapítja meg és módosítja a kerület nagysága, a kamara tagjainak száma és az ipar és kereskedelem jelentőségének megfelelő arányban. A választott tagok 20 százaléka kisiparos kell hogy legyen.

Azokban a kerületekben, amelyekben minisztertanácsi határozat kimondja, hogy a kereskedelmi és ipari élet irányítása legfőbb állami érdeket képvisel, az ipari és kereskedelmi miniszter nevezi ki a tagok felét.

Hivatalból tagjai az igazgatótanácsnak: a) a kerületben megválasztott képviselők és szenátorok, amennyiben tagjai a kamarának; b) a kereskedelmi és iparkamarák volt elnökei, akik ebben a minőségben az 1919. év után még legalább 5 évig működtek, amennyiben tagjai a kamarának; c) a kamarakerület tőzdebizottságának tagjai; d) a felsőbb kereskedelmi és ipari tanulmányok akadémiáinak és a politechnikai iskoláknak, valamint a kamara kerületében levő felső kereskedelmi iskoláknak egy-egy delegált tanára; e) a Banca Nationalának, vagy a kerületben levő fiókjának igazgatója; f) a kerületben levő termelő és fogyasztási szövetkezetek szövetségének egy delegátusa.

A kamara kerületében levő mezőgazdasági és munkaügyi kamarák saját kebelükből 1-3 tagot delegálnak a kamara igazgatótanácsába.

Levelező-tagok

A levelező-tagokat a kamara igazgatótanácsa választja, akik a tanácskozásokon résztvehetnek, felszólalási joguk van. Ebbeli minőségük egyidejűleg szűnik meg annak az igazgatótanácsnak a mandátumával, amely őket megválasztotta. Ujraválaszthatók, számuk azonban nem haladhatja meg a választott tagok egyharmadát.

Az igazgatótanács titkos szavazás útján választja négy évi időtartamra a kamara elnökét és a két szakosztályi elnököt. Az igazgatótanács csakis tagjainak abszolút többségével határozhat.

(Folytatjuk)

Új exportvám-tarifák

Egy lej a tojás kiviteli váma

Bukarest, május 16. A legutóbbi minisztertanács a következő új exportvám-tarifákat léptette életbe május 20-iki kezdettel: Könnyű olajok, illetőleg finomított vulkán-olajok kiviteli váma vagononként 1000 lej. — Nehéz olajok (rafináltak) vagononként 3000 lej. — Tölgyparkett- és szegélyhasználatra készen köbméterenként 500 lej. — Tojás kiviteli váma

Ki kell költözzünk!

Emiatt kénytelenek vagyunk üzletünket teljesen felosztani.

Oriási szövet-, selyem-, vászon- és mosóáru-raktárunkat

még eddig nem létező olcsó árakban elárusítjuk.

Heller, Weisz & Molnár

divatáruháza, Cluj, Cal. Reg. Ferdinand 6.

Nagy pünkösd vásár

Figyelem!

Értesitem a nagyérdemű közönséget, hogy a „CORSO” női divatáruházat átvettük,

Eduard Sándor & Co

cég alatt, Piața Unirei 17. és mint kötött-szövött rövidáru üzletet tovább vezetjük. Araktáron levő női és férfiszöveteket, selymeket, grenadinokat, epongeokat, delain-eket, zefireket a n. é. közönség rendelkezésére bocsátjuk,

Piața Unirei No 17.

MA

érkeztek a nyári szezon utolsó ujdonságai.

MA

lehet vásárolni ritka szépségeket még.

MA

látogassa meg a kolozsvári vevőközönség az

AU PRINTemps

nagyáruházat Unió-u. 11

Lloyd 3247

május 1 és sze
1 lej, az év tö
és április 30 k
és lucerna vag
és bármilyen n
lej. — Kátrány
Fémgombok k
és faeszközök
lyem cikkek k
ként 2 lej. —
Bányacink vag
100 kg.-ként
olajok, ugyszin
és szegélyek v
dök. Átszámítá
árfolyama szol
lyen nemes val
kek mentesek

¶ Nagygy
ellen. A koloz
mara a postai
ban május 19-
mara közgyűl
melyre ez uton
dönt, iparosait
Az elnökség f
postai szolgál
van, hogy azt
magukkal.

¶ A bécsi
látat. A bécsi
után, miután ez
százalékra mérsé
intézet is reduk
szintén 8 százal
Wiener Sparkass
kassa a bármiko
zalékos, a két h
10 százalékos ka

¶ Jövöhét
Banca Nation
vaslat. Bukare
szeült az a mi
Nationala privi
van hivatva me
ma elvégzik, u
a parlament ele

¶ Jelentke
kásoknak. A
rátushoz tegna
amelyben az U
módon szabályo
niai tartózkodá
rint minden ide
lalati, akár k
30-ig tartozik
itt tartózkodásá
szigurancához
guranca hivatal
az itt tartózkodá
seket tartalmaz
évre szóló tartó
délyeket egy s
nek tagjai a sz
ügyi inspektorá
adók és a mun
nyokkal egyide
a szigurancáho
hogy milyen m
engedélyt kérve
azokat az adat
kérvényező tov

¶ Új biz
„Britania” Ang
társaság, amely
alappokkal rende
sonance Compan
surance Comp

május 1 és szeptember 30 között darabonként 1 lej, az év többi részeiben, vagyis október 1 és április 30 között, továbbra is 3 lej. — Széna és lucerna vagononként 2000 lej. — Szalma és bármilyen más takarmány vagononként 1000 lej. — Kátrányolaj vagononként 1000 lej. — Fémgombok kg.-ként 5 lej. — Faszerszámok és faeszközök 100 kgr.-ként 4 lej. — Műselyem cikkek kg.-ként 1 lej. — Acélárak kg.-ként 2 lej. — Higany kg.-ként 30 lej. — Bányacink vagononként 500 lej. — Kárbid 100 kg.-ként 5 lej. — A nehéz és könnyű olajok, ugyiszintén a bükk- és tölgyparkettek és szegélyek vámdíja nemes valutában fizetendő. A tszámítási kulcs alappául a font sterling árfolyama szolgál, a fizetések azonban bármilyen nemes valutában történhetnek. A fenti cikkek mentesek a bizományi illeték alól.

† Nagygyűlés a rossz postai szolgálat ellen. A kolozsvári Kereskedelmi és Iparkamara a postai szolgálat elleni panaszok tárgyában május 19-én, kedden d. u. 6 órakor a kamara közgyűlési termében nagygyűlést tart, melyre ez uton hívja meg Kolozsvár kereskedőit, iparosait, valamint a város közönségét. Az elnökség felkéri mindazokat, akiknek a postai szolgálat ellátása ellen konkrét panaszuk van, hogy azt lehetőleg írásba foglalva hozzák magukkal.

† A bécsi bankok leszállítják a kamatlábat. A bécsi központi községi takarékpénztár után, miután ez az intézet a betéti kamatlábat 8 százalékra mérsékelte, most már a többi bécsi pénztár is redukcóra készül. A postatakarékpénztár szintén 8 százalék kamatot fog fizetni, a Neue Wiener Sparkassa és az Erste Österreichische Sparkassa a bármikor felmondható betétek után 8 százalékos, a két hónapra lekötött betétek után pedig 10 százalékos kamatot térít meg.

† Jövőhéten kerül parlament elé a Banca Nationala privilégiumáról szóló javaslat. Bukarestből jelentik: Ma délelőtt összeült az a miniszteri bizottság, amely a Banca Nationala privilégiumáról szóló javaslatot van van hivatalosan megszövegezni. Ha a szövegezést ma elvégzik, úgy a javaslat még a jövő héten a parlament elé kerül.

† Jelentkezni kell az idegen szakmunkásoknak. A kolozsvári munkaügyi inspektorátushoz tegnap miniszteri rendelet érkezett, amelyben az Uj Kelet által már ismerttetett módon szabályozzák az idegen munkások romániai tartózkodásának kérdését. A rendelet szerint minden idegen munkás, aki akár iparvállalati, akár kereskedelmi alkalmazott, május 30-ig tartozik összes igazoló iratait, ugyiszintén itt tartózkodására vonatkozó engedélyét a megyei szigurancahoz beadni. A beadott iratokról a sziguranca hivatalos nyugtát ad ki. A rendelet az itt tartózkodás kérdésében lényeges enyhítéseket tartalmaz. Minden idegen munkás egy évre szóló tartózkodási engedélyt kap. Az engedélyeket egy speciális bizottság adja meg, melynek tagjai a sziguranca, a munkaügyi és iparügyi inspektorátusok képviselőin kívül a munkaadók és a munkások egy delegáltja. Az okmányokkal egyidejűleg kérvényt is kell beadni a szigurancahoz, melyben fel kell tüntetni, hogy milyen munkakört tölt be a tartózkodási engedélyt kérvényező külföldi szakmunkás és azokat az adatokat, melyek igazolják, hogy a kérvényező további ittmaradására szükség van.

† Uj biztosítótársaság Kolozsvárt. A „Britania” Angol-Román Biztosító Részvénytársaság, amely vállalat az 50 milliárd lejnyi alapokkal rendelkező „Commercial Union Assurance Company Ltd.” és a „The Excess Insurance Company Ltd.” londoni társaságok

alapítása Kolozsvárt kerületi igazgatóságot létesített, amelynek vezetőségét már ki is nevezték. Radó Vilmos, ki majdnem három évtizedig az „Első Magyar”, illetve „Első Erdélyi” kötelékében volt, lett az igazgató, Kertész Márton, aki ugyancsak 28 évet töltött el a biztosítási szakmában, részben mint a „Magyar-Francia”, részben mint a „Franco-Román” vezértitkára aligazgatóvá nevezetett ki, míg báró Courad Arthur a „Franco-Román”-tól átlépve, cégvezetői minőségben helyezkedett el. Az a nagy bizalom, amely már eddig is a kartellen kívül álló „Britania”-val szemben megnyilvánult, a legszebb érvényesítési lehetőséget mutatja, mert a fentnevezett londoni társaságok nemcsak viszontbiztosítói minőségben érdekeltek, hanem a legnagyobb részvényesek is, továbbá a londoni házak elnökei és vezérigazgatói helyet foglalnak a „Britania” igazgatóságában. A kerületi igazgatóság ideiglenes irodája: Kolozsvár, Str. Petru Maior (Arany János-utca) 9. szám alatt van. Telefonszám 1-69.

TÓZSDE

Május 16-án

A lej: Zürichben 242.50, Párisban, 900 Budapestben 338.

Kolozsvár. Szilárd nyitás után némi lanyhulás állott be. A piacon egyébként tüzetelenség uralkodott. Az árfolyamok a következők:

Bécs 29.80—30.10, Prága 6.30—6.35, Budapest 325—328, Páris 11.20—11.30, Zürich 41.40—41.60, Newyork 210.00—213.00, London 1036—1040, Milánó 8.75—8.80.

Zürich. Nyitás—Zárlat: Berlin 123.00—123.00, Amsterdam 207.70—207.70, Newyork 516.62—516.62, London 2507.70—2507.70, Páris 2687.50—2687.50, Milánó 2105.00—2105.00, Prága 1530.00—1530.00, Budapest 72.60—72.60, Belgrád 835.00—835.00, Bukarest 242.50—242.50, Varsó 89.45—89.45, Bécs 72.80—72.80.

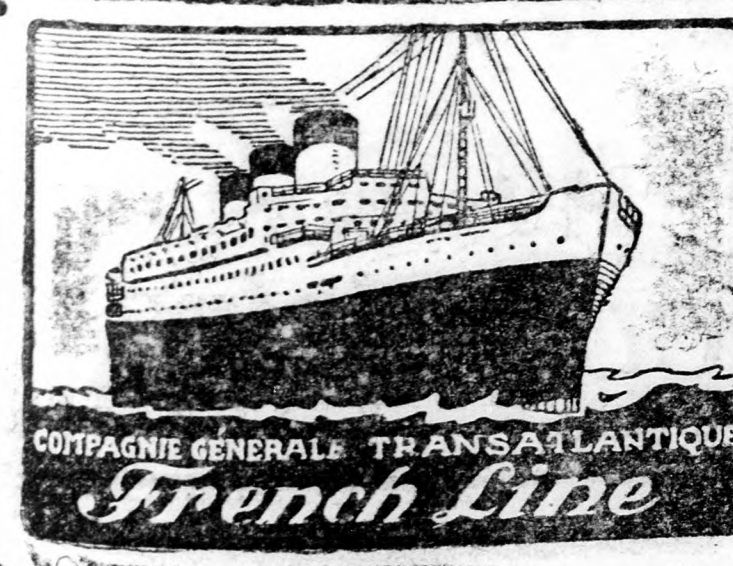
Bukarest. Devizák: Páris 11.20, Berlin —, London 10.38, Newyork 213.50, Róma 8.78 Zürich 41.50, Bécs 30.25, Prága 6.37.

Bukarest. Valuták: Francia frank 11.15, svájci frank 41.25, dollár 213.00, angol font 10.35, olasz lira 8.72, cseh korona 6.32, osztrák shilling 30.25, magyar korona 30.25.

Ha máriszti kivételül sa-, vas- vagy rész-
butort, zongorát
akár venni, ne Marosvásárhelyre és tekintse
szajnája az utat SZÉKELY ÉS RÉTI
ERDELYRÉSZI BUTORGYÁR RÉSZV.-TÁRS. butortermeti,
asztalosok furniárszükségleteiket legelőszóbban itt szerezhetik be

Kényelmes
terítés
munkát
készt
KOHÁNYI
kárptos
Str. S. Baritiu (Malem-u.) 12

Hitközségek!
Gabella-jegyeket tekeresekben és
tömbökben, különböző színekben legol-
csóbban készíti **Bolyai-nyomda Rt.**
Târgu-Mures rotáció és jegynyomó
üzeme. — Kérjen mintázott árajánlatot.

Luxusutazás — Gyorsutvonalak a francia kikötőkből:
New-York — Canada
Cuba — Mexiko
Venezuela - Haiti - Antillák
Marocco - Algir - Tunisz
és más kikötőkbe.
Információkkal és jegyekkel szolgál:
„SARNIA” S. A. Bucurest,
Pasagiul Comédia
Táviratcím: Transatbuc.
Rador 269

Luxusutazás — Gyorsutvonalak a francia kikötőkből:
New-York — Canada
Cuba — Mexiko
Venezuela - Haiti - Antillák
Marocco - Algir - Tunisz
és más kikötőkbe.
Információkkal és jegyekkel szolgál:
„SARNIA” S. A. Bucurest,
Pasagiul Comédia
Táviratcím: Transatbuc.
Rador 269

Pünkösdi nagyvásár!

SZABÓ JENŐ

divatkülönlegességek
nagyruházában

Cluj

Cal. Regele Ferdinand 5

	Lej
1 mtr. mosó-karton	23
1 mtr. mosó-batiszt	29
1 mtr. elsőrangú minőségű mosó- delén	29
Sima creponok	33
Csikos és kockás Szádák, nyári ruhára	39
1 mtr. prima delén	43
Zefirek férfi ingekre	49
1 mtr. 80 cm. széles, elsőrangú minőségű mintás grenadin ruhákra	55
1 mtr. 100 cm. széles I-a csikos szövet	69
1 mtr. 100 cm. széles Eponge szövet	93
1 mtr. 100 cm. széles I-a kockás szövet	95
Mosó nyersselymek, színekben..	195
1 mtr. férfiruhára való mosó Co- vercoat, 130 cm. széles....	175

Még eddig nemlétezett árak
pünkösdig
érvényesek.

Raktárra érkeztek francia nyári
divatkülönlegességek.

Napernyőkben óriási választék.

Nagy maradékvásár.

Telefon **4-79** Telefon

APRÓHIRDETÉSEK

Egyzeri közlésnél egy szöveg, vastagabb betűve 6 lej. Legnagyobb apróhirdetés 30 lej, állástkeresőknek 30% kedvezmény.

Figyelem. Kolozsi sós-fürdőn rituális házikókat kapható Wolf Sámuelnél Kolozson.

Albalmazást keresek tanítással משה רבינו Falura és megyék. Cim a kiadóban.

Junius 1-ig még 80 lejért megrendelheti a Ráth-téle

"Sfath amenu"

héber nyelvönnyvet a Safruth zsidó könyvkereskedésnél, Cluj, Str. Sf. O. Josif 1.

Szeszfűző és raktárok (irodai teendőkhöz) alkalmazást nyújthatnak. Működési bizonyítványok másolatban mellékelendők, mert nem küldetnek vissza.

Fizetünk minden hirdett áránál magasabb árt

valódi keleti gyöngyökért, briliáns és gyémánt

ékszerekért, arany, ezüst és platínát, valamint régi műfegyvereket világszerte árán váltók be.

Tengerit waggontelepben szállít Reiter Frigyes, Timisoara, Str. Jancu Vacarescu 1.

A "Bezalel" jeruzsálemi ipar- és művészeti iskola kiadásában megjelent

árgyék-képek 1 sorozatát (10 képes lap) 50 lejért franco szállítja a

SAFRUTH zsidó könyvkereskedés Cluj (Str. Sf. O. Josif 1)

Egy új üzlet, modern kizárkáltat, teljes berendezéssel junius 1-re kiadó. Ferencz József-ut 65.

Vidéki városba izr. vállalás szakácsnő keresetük. Ajánlatokat "Val á-os" jellegén a kiadó továbbít

Junius 1-én megnyitom Marosujvárt, a fürdő közvetlen közelében ujonnan épült, kényelmesen berendezett fürdőszállót.

Ugyanott elsőrendű orth. kóser kószott szolgálók vendégeimnek. Szolid árak és pontos kiszolgálásról gondoskodva van. Levélre válaszolok. SALAMON HERMAN, Marosujvár, Strada Mihai Viteazul 14.

Egy jól menő kóser szalamigyár és jólmenő üzlet van. Társat keresek, aki 150.000 lejjelel rendelkezik. Cim a kiadóban. 9048

Értesítés

Értesítem a nagyérdemű közönséget, hogy vendéglétem május hó 25-én megnyitom. Kérem továbbra is szíves pártfogásukat. Tisztelettel Grün Zsigmond, Sain Georgiu Roman.

Zsidó fiatalember kosztot és lakást keres. Cim: "Orient" rövidáru cég. 9048

Füzetek, rajziapok, ceruzák és az összes iskolaszerek

páratlanul olcsó

elárúsítása megkezdődött a SAFRUTH könyv- és papírkészletében.

Átadó Erdély legnagyobb városában a város legforgalmasabb helyén lévő olcsó, jól bevezetett óra- és ékszerüzlet, kivándorlás miatt, lelepiés nélkül, raktárral. Szükséges tőke 200-300.000 lei. Cim és ajánlatokat továbbra is kiadó. 9059

Társ kerestetik

300.000 leivel a Wesselényi-utcában jól bevezetett üzletbe. Ajánlatok "Biztos jövő" jellegre a Sirocco hirdetői irodához kéretnek. Strada Regina Maria 14.

Eladó házastelek. Vétel esetén beköltözhető. Cim a kiadóban.

GRÜN WALD Cluj, Str. Vlahutza (völ. Bolyai-u.) 3. Telefon 147

Üvegészszoda és tükörgyár. Táblatüveg raktár és üvegezési vállalat. Hibás tükörök újrafoncsolása 1001

SZÍNHÁZ - MŰVÉSZET

Krizantém. Operettbemutató a kolozsvári Magyar Színházban. Nagyon gyöngye előadás. Nem volt erre a bemutatón semmiféle mentők-örülmeny. A librettó olyan vérszegény, hogy a néző, az első jelenet után pontosan el tudja mondani a darab egész tartalmát. Ezt a vérszegénységet aztán a rendezés igyekszik pótolni színpadi látványosságokkal: hiába. A színészeknek nem volt sok tennivalójuk és legfeljebb csak külsőségekkel tudtak hatást elérni. Így Erényi Böske, akinek ruháin egyszerű alakja és szépsége zajos tapsokra ragadta a nézőteret, Karacsonyi Ili a primadonnaszerepben erősen indiszponált volt. Még Neményi Lilit kell megemlíteni, aki kicsiny szerepében is bájosan humoros tudott lenni.

A színházi iroda közleményei Petráss Sári vendégjátéka. Kedden és szerdán a leghíresebb magyar operett-diva, Petráss Sári fog két legjobb szerepében fellépni. Kedden a Marinka a táncosnő címszerepét, szerdán a Lengyelvér fő női szerepét fogja játszani. Petráss most egyenesen Londonból jött. A vendégjáték fantasztikus anyagi áldozatok révén volt leköthető. A helyárak csak igen mérsékelten lesznek emelve.

Csibi. Ac idei évadnak alig volt ilyen mulatságos, szellemes, kacagtató vigjáték-újdonsága, aminőnek a Csibi ígérkezik. Csütörtökön lesz a bemutató előadása. A főszerepeket Baróti, Marsi Laczkó, Tarnay Teréz, Forgács, Hoykó, Leóvey, Kemény, Izó, Mihályfi fogják játszani.

Sugár Frigyes vendégjátéka. Évekig volt kedvence a kolozsvári közönségnek a egyszerűhangú Sugár. Első fellépése szombaton lesz a Hegyekalján c. operában.

Magyar Színház heti műsora Vasárnap d. u. 3 órakor: Fügefalevél (Mérsékelt helyárakkal, sorozat 206)

Vasárnap d. u. fél 6-kor: Délibáb (Lezállított helyárakkal, sorozat 207)

Vasárnap este 8-kor: Krizantém (Operett-újdonság, 3-adszor. bérlet-zúnet, sorozatszám 208)

Kedd: Marinka a táncosnő (Operett, Petráss Sári vendégjátékával, mérsékelt emelt helyárakkal, napi bérlet 121 A, sorozat 211)

Szerda: Lengyelvér (Operettrepriz, Petráss Sári vendégjátékával, mérsékelt emelt helyárakkal, napi bérlet 122 B, sorozat 212)

MOZGÓK MŰSORA Select-mozgó. Vasárnap, május 17. Charlotte Chapline. Carmen, Charlotte a csodaforrásnál és mint gazember. Három nevetető amerikai filmbohózat, 10 felvonásban. Főszerepben csak Charlie Chapline

Uránia-mozgó. Vasárnap, május 17. Amerika lázban. Szenzációs bü ügyi dráma 6 felvonásban. Főszerepben a híres Houdini.

Apoló-mozgó. Vasárnap, május 17. Marton apó puttonya. Szenzációs dráma 6 felvonásban Cormon és Grauge regénye után. Főszerepben Terribili Gonzales.

Jégszekrények nagy választékban kaphatók Grünwald Jakab bádogáru üzemében, P. Mihai Viteazul 13.

Advertisement for beer featuring 'Gzell', 'URSUS', and 'HERCULES' brands. Includes text: 'A kolozsvári monostori', 'világos', 'dupla maláta', 'Rador 2285', 'Főköztel: Ghillányi-ut 5-7.'

Minden uriaszony

Elysée

Arnházat, Cluj, Cal. Regele Ferdinand Wesselényi-utca 22 szám alatt, hol a legszebb újdonságok a legutányosabban beszerezhetőek. Harisnya, keztyű-különlegesek, lőszőr- és szalma szövetek, divatszalogok és más nőikalap kellékek óriási választékban gyári áron kaphatók.

Hölgyeim! Óriási választék szalmakalapokban és nyári újdonságokban. Feltűnő olcsó kirakati árak.

"IDEAL"

kalapszalonn, Cluj, Reg. Ferdinand 8. (Golya-áruházal szemben). Feltűnő olcsó árak. Átalakításokat modellek után vállalunk.

Vaságyakat korbáczak és intézetek részére, üzleti és családhasználatra, gépes és önműködő napellenzőket és önműködő épület és műlakatos munkákat legolcsóbban szállít Izsák Antal lakatos, Cluj, Str. Gh. Baritiu No 12. (volt M-lom utca) R. Mosse 1211

A nyári divat

legszébb anyagjai megérkeztek!

- Schottis crepe de chinek
marocaine k
nyersselymek
etaminok
epongeok

Eredeti schweizi himzett grenadinok.

Fehér köppenselymek és szövetek

nagy választékban.

Grünwald és Steiner

női divatkülönlegességek áruháza, Cluj, Piata Unirii No 12. Telefon 961.

Szerkesztőség kiadóhivatal és nyomda Cluj-Kolozsvár, St. Baron L. Pop. (Brassai-utca) 10 Telefon: Szerkesztőség és kiadóhivatal - 97 Zs. N. Sz. - - 55

1925 május 19 Ked

Erdély

Amig egy kisebb

(Bucuresti-Bukare bátor manifesztum, Nemzeti Szövetség törvény ellen az ország már tullepte Erdély azokhoz, akiknek szavazás sorsának intéz vises utja annak, mi manifesztum az íróasztáig. E sorok írója a Zsidó Nemzeti Szövetségétől, h zsidóság manifesztum

A manifesztumot levélformában, matta ki azzal a kormány valamennyi keztek főpásztoraih jához, a kamara és a den számottevő egy lomnak, tudományos jlesztés legegyszerűbb ugy véltük, hogy az jük a regátbli zsid az Uniunea Evreilor dáját. A központi i zonyos elvi aggályo kérest. Nem tartjuk arra, hogy most ré ezekkel az „elvi a pitjuk a sajnálatos egy egész országész ról és segélykiáltás szóba kerülhetnek Uniunea-nak e kérd jat egyébként meg mannak e cikk ker tában.

A manifesztum tehát más utat k mentben és a szer altiszti személyzet asztalára a napiren letek memorandum letesz. A memorar terjesztéséhez azon a törvényhozó testi tes engedélye. Elős elintézni az ügyet, ról szóló törvényjav került először letá

Azon a napon, törvényjavaslat ált megjelentünk a kv tünk a zsidó mani különös véletlen fo ilt Anghelescu kö Láta, amint a manifesztum egy p dett annak tartal és megtudta, mi a hevesen tiltakozn ellen, azzal az ind tumon csak az Er ség kisintéző bizo vezetőség tagjai k sincs aláírva. A tennie, meghajolt s így a manifeszt módjáról is le kel